

Last učiteljskega tiskovnega društva

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča slavnim krajnim šolskim svetom,
šolskim vodstvom in učiteljstvu**uradne tiskovine iz svoje zaloge.**

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastonj. Postrežba točna.

Tudi vse tiskovine za županstva ima naša tiskarna po prejšnji
ceni v zalogi.Naša tiskarna sprejema vsa v to stroko spadajoča dela ter
jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.**S kakšnimi težavami sem se moral boriti.**

Spisal Ivan Lapajne.

(Dalje)

Ko se je drugo leto, odkar je on našo šolo nadzoroval, pri inšpekcijski konferenci sestavljaj protokol, je očital mojima tovarišema tako krivične reči, da ta dva nista hotela teh očitanj zapisati. Meni ni takrat nič očital, ker sem bil — bolan; zaraditega ni upošteval pri oceni mojih šolskih uspehov; zaraditega pa tudi pri dotični konferenci niti besedice nisem zinil. Zaradi krutosti Knapitscheve je ostala ta inšpekcijska konferenca brez uspeha; protokol se namreč ni izpisal. Zato nas je ta nemškutar zatožil; moja tovariša sta zaradi te „opornosti“ dobila ukor, obenem pa tudi jaz, češ, „das Auftreten des Direktors Lapajne läßt auch vieles zu wünschen übrig“. Tableau!

Kjer je pri kakšni skupščini imel e. kr. mož prvo besedo, ni šlo vselej gladko. Edini vzrok temu je bilo to, da so si gospodje, n. pr. e. kr. okrajni šolski nadzorniki, rabili le nemški jezik, dočim sem v prvi vrsti jaz poudarjal slovenščino. Zaradi tega sem prišel pri njih v zamero. Tako je bilo na Stajerskem, kjer še dandanes ni dosti boljše, in tako je bilo še pred 20 leti na Kranjskem. Seveda so mi na Kranjskem še zaradi tega še bolj zamerili rabo slovenščine, n. pr. pri uradnih okrajnih učiteljskih skupščinah, pri sejah e. kr. okrajnega šolskega sveta, ker sem bil nastavljen na nemški šoli. Taka zamera n. pr. je bila v Krškem od leta 1879. do 1883.; potlej pa tega kakih 10 let (Winklerjeva doba) nisimo opazili. Kmalu pa so prišle druge homatije. Začeli so iskati za nemške šole na Kranjskem nemških nadzornikov, in takemu nemškemu možu so izročili tudi meščansko šolo v Krškem, čeravno je e. kr. okrajni šolski svet to odsvetoval višjim inštancam, ker je bil s e. kr. okrajnim glavarjem (Weiglein) vred prepričan, da nemški nadzornik prinese v Krško le prepir. In to se je uresničilo. Slovenski šol. nadzorniki namreč prvotno niso hoteli nas „nemških“ učiteljev voditi k okrajnim učiteljskim konferencam, dasiravno so bile tudi za nas obligatne, dasiravno smo imeli pravico do prisostvovanja vsaj pri nekaterih točkah dnevnega reda, n. pr. pri volitvah v knjižnični odbor, v e. kr. okrajni šol. svet. Vsaj za eno konferenco se dobro spominjam, da nas meščanskih učiteljev „slovenski“ e. kr. okrajni šolski nadzornik ni hotel povabiti. Ti možje večkrat izdelujejo vabilo, določujejo čas in dnevni red konference ne da bi v plenarni seji za to iskali dovoljenja. Imajo konference bolj za nekako šolo — primerjaj obligatne, ne v dotičnem ministrskem zakonu utemeljene pismene, nalogom podobne referate — kakor za učiteljski parlament, dasi so okrajne in deželne učiteljske skupščine po duhu veljavnega reda bolj parlament kakor šola.

Vodil je ta „prikrajšani zbor“ (Rumpfparlament) neženirano brez nas in ukazal voliti knjižnični odbor brez nas in ne oziraje se na nas, katerim

je takorekoč odzvel to pasivno in aktivno volilno pravico. Naposled je pa še mene v imenu okrajnega šolskega sveta kar „brevi manu“ odstavil kot načelnika knjižničnega odbora. Seveda so bili ti njegovi čini nezakoniti in bili na vloženo pritožbo tudi razveljavljeni po e. kr. deželnem šolskem svetu.

Zakaj pa te stare rekriminacije spravljam na dan? Zato, ker me je to takrat jako peklo in da svetu povem, da tega ta sicer hvalevredni „slovenski“ e. kr. okrajni šolski nadzornik ni sam zakrivil. V Winklerjevi dobi pod okrajnim glavarjem Weigleinom je bil mož, dasi v marsičem pedant, na svojem mestu, ker je bil menda prvi na Kranjskem, ki je uvedel slovensko uradovanje v okrajnem šolskem svetu. Ali v Heinovi dobi pod glavarjem Schönbergerjem se je izpremenil: nasproti učiteljem je postal visok, nasproti nemškemu baronom pa silno nizek in ponižen. Pri neki okrajni konferenci, katero je vodil sicer lepo v slovenskem jeziku, se je nemškemu baronu-glavarju v nemškem jeziku bolj klanjal kakor se mohamedanec pred svojim Alahom. — Te neprijetne spomine navajam zopet zaradi tega, ker me je moj nemški nadzornik pri neki domači inšpekcijski konferenci baš zaradi te uradne okrajne učiteljske skupščine okaral v pričo svojih tovarišev tako grdo, da bi me bilo še dandanes sram, če bi bil to zmerjanje zaslužil*) Ker sem bil skoro vedno član e. kr. okrajnega šolskega sveta, mi je bil znan običaj te korporacije, da je ona prvotno v sejah določila dan in dnevni red konference in da je ona vabila vse člane okrajnega šolskega sveta h konferenci. Član okrajnega šolskega sveta je bil pa tudi nemški nadzornik, ki je bil vselej k sejam vabljen in ki se je časih tudi udeležil sej.

Dolžnost njegova je bila, zanimati se za dan in dnevni red uradne učiteljske skupščine, pri kateri bi moral tudi on sodelovati, ker ni sklicaval za svoje učitelje posebnih konference. Če on tega ni storil, na to ga opominjati ni bila moja dolžnost, marveč predsednika ali prvega (slovenskega) šolskega nadzornika, ki naj bi mu bila vsaj vabilo poslala.

Ker oni niso storili svoje dolžnosti, je ozmerjal nemški nadzornik mene v pričo mojih tovarišev; ti so bili seveda tudi sicer navzočni, kadar mi je očital druge grehe. — Bolelo me je, da me je v očeh podložnih mi tovarišev tako ponižal, a pomagati si nisem mogel. Pogledal sem v inštrukcijo od l. 1869., po katerem ministrskem ukazu se morajo pri inšpekcijskih ravnanjih okrajni šolski nadzorniki. Toda o tej točki nima ta ukaz navodila. Našel sem pa v novem navodilu, ki je izdan za deželne šolske nadzornike, da ti ne smejo šolskim ravnateljem v pričo podložnih učiteljev očitati napak. Per analogijam sem ta ministrski ukaz porabil, ko sem se ustno ali pismeno (ne vem že) pritožil zoper nemške nadzornike svoje, ki so delali z menoj „kakor svinja z mehoma“.

(Konec.)

*) Zahteval je namreč od mene, da bi mu moral jaz dan te okrajne učiteljske konference naznanjati.

Pis.